

Kritik mot en rådman vid Blekinge tingsrätt för bristfällig utformning av domskälen i en brottmålsdom

---

Beslutet i korthet: Tingsrätten har formulerat sina domskäl så knapphändigt att det inte går att bedöma om domslutet är riktigt. Tingsrättens ordförande får kritik.

Initiativet

JO genomförde den 11–13 november 2014 en inspektion vid Blekinge tingsrätt och uppmärksammade då domen i mål B 2260-13. Fråga uppkom om domskälen hade utformats i överensstämmelse med bestämmelsen i 30 kap. 5 § första stycket 5 rättegångsbalken, RB. Jag beslutade att utreda frågan om tingsrättens motivering av domen i ett särskilt ärende.

Utredning

Ett dagboksblad och domen i tingsrättens mål begärdes in och granskades. Av handlingarna framgick bl.a. följande:

I målet var den tilltalade AA åtalad för misshandel. Åklagaren påstod att hon hade tagit ett stryptag runt målsägandens hals och att målsäganden fick blåmärken, rivsår och svårigheter att andas. AA kom inte till huvudförhandlingen, men hennes offentliga försvarare var närvarande. Målet avgjordes trots att AA inte var närvarande. Av domen framgick att försvararen ifrågasatte lämpligheten av detta. Det antecknades vidare att AA under förundersökningen hade bekräftat att hon hade träffat målsäganden den aktuella kvällen men att hon till följd av berusning inte hade något minne av att det som påstods hade hänt. Åklagaren åberopade viss skriftlig bevisning, och förhör hölls med målsäganden och hennes make. Tingsrätten dömde AA för misshandel och skrev följande domskäl:

Genom den åberopade bevisningen finner tingsrätten klarlagt att AA utövat sådant våld mot [målsäganden] som åklagaren påstått. AA ska därför dömas för misshandel, som inte är att bedöma som ringa.

I en remiss uppmanade JO tingsrätten att lämna upplysningar om och yttra sig över frågan om domskälens utformning.

Tingsrätten (lagmannen BB) lämnade in ett yttrande tillsammans med upplysningar från rådmannen CC.

CC upplyste om bl.a. följande:

Tingsrätten beslutade att avgöra målet i den tilltalades utevaro. Förhandlings-tiden uppgick till 40 minuter och tingsrätten avkunnade dom efter överläggning. Den tilltalade dömdes i enlighet med åklagarens gärningspåstående för misshandel, och påföljden bestämdes till skyddstillsyn med särskild föreskrift. Den tilltalade förpliktades att utge ersättning för kränkning. Domen överklagades inte av någon part.

Under rubriken "YRKANDEN M.M." redovisades den tilltalades inställning till den åtalade gärningen på så sätt att hon bekräftat att hon träffat målsäganden den aktuella kvällen, men att hon till följd av sin berusning inte har något minne av händelsen som sådan. Den tilltalade motsatte sig att betala skadestånd men godtog beloppet som skäligt samt sättet att beräkna räntan.

Under rubriken "UTREDNINGEN" redovisades i domen den upptagna bevisningen, vilken således utgjordes av rättsintyg och fotografier samt förhör med målsägande och vittne. Berörda parter berättade om händelsen, men deras berättelser återgavs inte i domen.

Under rubriken "DOMSKÄL" angav tingsrätten helt kort att tingsrätten genom den åberopade bevisningen fann klarlagt att den tilltalade utövade sådant våld mot målsäganden som åklagaren gjort gällande. Till följd av detta dömdes den tilltalade för misshandel, vilken inte var att bedöma som ringa.

Sett i ljuset av den fråga som JO nu ställt kan undertecknad hålla med om att domskälen är kortfattade, men att frågan om vad som är bevisat i målet likväl redovisats på ett sådant sätt att inte någon av parterna synes ha svävat i tvivelsmål om detta eller i övrigt ifrågasatt domens innehåll. Det förefaller troligt att ordrikedomen vid avkunnandet varit mer omfattande än vad som kommit på pränt i domen.

För det fall JO anser att jag brustit i något avseende är jag naturligtvis beredd att ta till mig kritik för detta. En pressad arbetssituation, med underbemannad domarkår, kan möjligen ursäka det inträffade.

BB uppgav följande:

Beträffande redovisning av handläggningsåtgärder och domens utformning hänvisas till rådmannen CC:s yttrande.

När en tilltalad döms mot sitt nekande eller, som i detta fall, när den tilltalade inte har någon minnesbild av den åtalade händelsen, måste domskälen vara utformade så att det är möjligt att förstå hur tingsrätten har resonerat och vad tingsrätten grundar sina slutsatser på. Av domskälen ska framgå hur domstolen värderat bevismaterialet så att det klart framgår vilka bevis som enskilt eller tillsammans lagts till grund för avgörandet och varför så har skett. Detta gäller i synnerhet när den tilltalade har dömts för brott trots att han eller hon inte har varit närvarande under huvudförhandlingen.

Jag delar den uppfattning som rådmannen CC har gett uttryck för att domskälen är kortfattade. Jag anser att de är så summariska att det inte klart framgår hur tingsrätten har resonerat.

Bedömning

Att domstolarna noggrant redovisar skälen för sina domslut är viktigt ur bl.a. rättssäkerhetssynpunkt och för förtroendet för rättskipningen. Att domstolarna ska motivera sina avgöranden följer också av Europakonventionens krav på en

rättvis rättegång (se SOU 2001:103, s. 275 f. och de hänvisningar till praxis som görs där).

I 30 kap. 5 § första stycket RB finns bestämmelser om vad en brottmålsdom ska innehålla. Enligt bestämmelsens femte punkt ska domskälen med uppgift om vad som är bevisat i målet anges i domen. Med domskälen avses de skäl som bestämt utgången i målet såväl i bevisfrågan som i rättsfrågan. Rätten måste alltså redovisa hur den har värderat den bevisning som parterna åberopat och upplysa parterna om varför man ansett att en viss omständighet är styrkt eller inte. Vad parter och vittnen har uppgett behöver normalt inte redovisas ordagrant eftersom en alltför utförlig redogörelse för vad som kommit fram under bevisupptagningen snarast riskerar att onödigt tynga domen. Inte heller behöver den skriftliga bevisningen normalt redovisas i detalj. Däremot måste domskälen självfallet vara utformade så att det är möjligt att förstå vad tingsrätten grundar sina slutsatser på. I domskälen bör rätten under alla förhållanden redovisa hur den har bearbetat bevismaterialet. Detta innebär att det ska framgå av domskälen vilka bevis som enskilt eller tillsammans har styrkt en viss ifrågasatt händelse.

Hur utförlig en domsmotivering bör vara beror naturligtvis på omständigheterna i det enskilda målet (jfr 30 kap. 6 § RB om möjligheten att i vissa fall utfärda dom i förenklad form). Det är särskilt viktigt att rätten utförligt redovisar sin bevisvärdering i brottmål när åtalet ogillats eller den tilltalade fällts mot sitt nekande (se t.ex. JO 1999/2000 s. 55, dnr 305-1999). Det gör det möjligt för parterna och andra att kontrollera hur domstolen har resonerat och underlättar för domaren att själv kontrollera riktigheten av sina tankegångar. En utförlig motivering underlättar också för den förlorande parten att bedöma om det lönar sig att överklaga och för den högre instansen att bedöma domens riktighet.

I det nu aktuella målet höll tingsrätten huvudförhandling trots att AA inte var närvarande och dömde henne för misshandel. I domen redovisade tingsrätten vad AA hade uppgett under förundersökningen om sina minnesbilder av den aktuella händelsen och vilken bevisning som åberopades i målet. Det står dock ingenting i domen om vad de personer som hördes vid huvudförhandlingen berättade om händelsen och ingenting om vad som kom fram genom den skriftliga bevisningen. I redovisningen av skälen för att döma AA för misshandel anges endast att det genom den åberopade bevisningen är klarlagt att den tilltalade utövade sådant våld mot målsäganden som åklagaren påstått. Det framgår alltså inte hur rättens analys av bevisningen kunde leda fram till att rätten ansåg att det var bevisat att AA tagit ett stryptag trots att hon själv inte erkände det. När det gäller skadorna framgår det visserligen av domen att målsäganden visat upp ärr, men i övrigt framgår det inte hur rätten kommit fram till att ett stryptag orsakat blåmärken, rivsår och svårigheter att andas.

Enligt min mening går det alltså inte att utifrån den skrivna domen bedöma om tingsrättens domslut är riktigt. Domskälen uppfyller därför inte kraven i 30 kap. 5 § första stycket 5 RB.

CC var ordförande vid huvudförhandlingen i målet, och han är ansvarig för utformningen av domen. Han ska därför kritiseras för den bristfälliga utformningen av domskälen.

Ärendet avslutas.